

Dokument na schôdzu

A9-0281/2023

3.10.2023

SPRÁVA

Európska stratégia v oblasti bielkovín
(2023/2015(INI))

Výbor pre poľnohospodárstvo a rozvoj vidieka

Spravodajkyňa: Emma Wiesner

OBSAH

	Strana
NÁVRH UZNESENIA EURÓPSKEHO PARLAMENTU	3
DÔVODOVÁ SPRÁVA.....	21
INFORMÁCIE O PRIJATÍ V GESTORSKOM VÝBORE.....	23
ZÁVEREČNÉ HLASOVANIE PODĽA MIEN V GESTORSKOM VÝBORE	24

NÁVRH UZNESENIA EURÓPSKEHO PARLAMENTU

Európska stratégia v oblasti bielkovín (2023/2015(INI))

Európsky parlament,

- so zreteľom na svoje uznesenie zo 17. apríla 2018 o Európskej stratégii podpory bielkovinových plodín – podporovanie produkcie bielkovinových plodín a strukovín v európskom poľnohospodárskom odvetví¹,
- so zreteľom na svoje uznesenie z 24. marca 2022 o potrebe naliehavého akčného plánu EÚ na zabezpečenie potravinovej bezpečnosti v EÚ aj mimo nej v súvislosti s ruskou inváziou na Ukrajinu²,
- so zreteľom na svoje uznesenie z 20. októbra 2021 o stratégii „z farmy na stôl“ v záujme spravodlivého, zdravého potravinového systému šetrného k životnému prostrediu³,
- so zreteľom na správu Organizácie OSN pre výživu a poľnohospodárstvo (FAO) z roku 2022 s názvom Thinking about the future of food safety and food allergies with regard to certain types of novel foods and protein sources (Premýšľanie o budúcnosti bezpečnosti potravín a potravinových alergií v súvislosti s určitými typmi nových potravín a zdrojov bielkovín),
- so zreteľom na štúdiu Spoločného výskumného centra (JRC) z júla 2020 s názvom Future of EU livestock: how to contribute to a sustainable agricultural sector? (Budúcnosť hospodárskych zvierat v EÚ: ako prispieť k udržateľnému poľnohospodárstvu?),
- so zreteľom na Dublinské vyhlásenie z roku 2022 o spoločenskej úlohe mäsa,
- so zreteľom na najnovšie vedecké poznatky vrátane Dublinského vyhlásenia z roku 2022 a súvisiacich publikácií vo vedeckom časopise Animal Frontiers,
- so zreteľom na správu FAO z roku 2022 s názvom Thinking about the future of food safety – A foresight report (Premýšľanie o budúcnosti bezpečnosti potravín – prognostická správa),
- so zreteľom na oznámenie Komisie z 15. novembra 2022 s názvom Budovanie silného a udržateľného odvetvia rias v EÚ (COM(2022)0592),
- so zreteľom na poľnohospodársky výhľad Organizácie pre hospodársku spoluprácu a rozvoj (OECD) a FAO na roky 2022 – 2031,

¹ Ú. v. EÚ C 390, 18.11.2019, s. 2.

² Ú. v. EÚ C 361, 20.9.2022, s. 2.

³ Ú. v. EÚ C 184, 5.5.2022, s. 2.

- so zreteľom na správu Komisie z decembra 2022 s názvom EU agricultural outlook – For markets, income and environment 2022 - 2032 (Poľnohospodársky výhľad EÚ pre trhy, príjmy a životné prostredie na roky 2022 – 2032),
- so zreteľom na správu FAO z júna 2023 s názvom Contribution of terrestrial animal source food to healthy diets for improved nutrition and health outcomes – An evidence and policy overview on the state of knowledge and gaps (Príspevok potravín zo suchozemských živočíchov k zdravej strave v záujme lepších výsledkov v oblasti výživy a zdravia – Prehľad dôkazov a politiky, pokiaľ ide o stav poznania a nedostatky),
- so zreteľom na správu FAO a Svetovej zdravotníckej organizácie (WHO) z roku 2019 s názvom Sustainable healthy diets – guiding principles (Udržateľné zdravé stravovanie – hlavné zásady),
- so zreteľom na správu FAO z roku 2021 s názvom Integration of environment and nutrition in life cycle assessment of food items: opportunities and challenges (Integrácia životného prostredia a výživy do hodnotenia životného cyklu potravín: príležitosti a výzvy),
- so zreteľom na správu Komisie z 22. novembra 2018 o rozvoji rastlinných bielkovín v Európskej únii (COM(2018)0757),
- so zreteľom na pracovný dokument útvarov Komisie zo 4. januára 2023 o hnacích silách potravinovej bezpečnosti (SWD(2023)0004),
- so zreteľom na oznámenie Komisie z 20. mája 2020 s názvom Stratégia „z farmy na stôl“ – v záujme spravodlivého, zdravého potravinového systému šetrného k životnému prostrediu (COM(2020)0381),
- so zreteľom na dohodu prijatú 12. decembra 2015 na 21. konferencii zmluvných strán Rámcového dohovoru OSN o zmene klímy (COP21) v Paríži (Parížska dohoda),
- so zreteľom na nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2021/1119 z 30. júna 2021, ktorým sa stanovuje rámec na dosiahnutie klimateckej neutrality a menia nariadenia (ES) č. 401/2009 a (EÚ) 2018/1999 (európsky právny predpis v oblasti klímy)⁴,
- so zreteľom na Agendu 2030 pre udržateľný rozvoj a na ciele udržateľného rozvoja OSN,
- so zreteľom na publikáciu OSN s názvom World Population Prospects 2022 (Prieskum svetovej populácie 2022),
- so zreteľom na poľnohospodársky výhľad OECD a FAO na roky 2021 – 2030,
- so zreteľom na štúdiu Panelu pre budúcnosť vedy a techniky s názvom Got protein? Alternative protein sources in sustainable animal and human nutrition: Potentials and

⁴ [Ú. v. EÚ L 243, 9.7.2021, s. 1.](#)

prospects (Máme bielkoviny? Alternatívne zdroje bielkovín v udržateľnej výžive zvierat a ľudí: potenciál a výhľady)

- so zreteľom na vyhlásenie z Versailles z 10. a 11. marca 2022,
 - zo zreteľom na článok 54 rokovacieho poriadku,
 - so zreteľom na stanovisko Výboru pre rybníctvo,
 - so zreteľom na správu Výboru pre poľnohospodárstvo a rozvoj vidieka (A9-0281/2023),
- A. keďže bielkoviny sú nevyhnutné tak pre ľudí, ako aj pre zvieratá, a preto sú nevyhnutnou súčasťou každodenne konzumovaných potravín a krmív;
- B. keďže pandémie COVID-19 a ruská invázia na Ukrajinu mali významný vplyv na európsky a celosvetový obchod, pričom zdôraznili, že EÚ musí diverzifikovať svoje potravinové a krmivové dodávateľské reťazce s cieľom zvýšiť svoju otvorenú autonómiu a znížiť svoju závislosť od vstupov len od jedného alebo niekoľkých zahraničných dodávateľov v záujme posilnenia produkcie rastlinných bielkovín a celkovej odolnosti odvetvia bielkovín v EÚ;
- C. keďže EÚ produkuje 77 % kŕmnych bielkovín, ktoré používa (tento podiel sa zvyšuje na 96 % v prípade krmív s nízkym obsahom bielkovín a 89 % v prípade krmív so stredným obsahom bielkovín); keďže však len 29 % surovín s vysokým obsahom bielkovín, ktoré sú potrebné na vyváženú krmivovú zmes, pochádza z EÚ; keďže v dôsledku toho je EÚ vo veľkej miere závislá od dovozu rastlinných výrobkov s vysokým obsahom bielkovín z krajín mimo EÚ, v dôsledku čoho je EÚ závislá od dovozu sójových bôbov a múčky zo Spojených štátov a Južnej Ameriky; keďže najmä v Južnej Amerike táto závislosť často vedie k zmene využívania pôdy a zvýšeniu vodnej stopy EÚ spolu s environmentálnymi problémami v producentných krajinách, ako je kontaminácia podzemných vôd, nedostatok vody, úbytok živín, erózia pôdy a odlesňovanie, čo vedie k poklesu biodiverzity; keďže pestovanie bielkovinových plodín môže mať negatívne sociálne a zdravotné dôsledky v producentných krajinách, ktoré sa zhoršujú slabými právami na držbu pôdy, zaberaním pôdy, núteným vyst'ahovaním a iným porušovaním ľudských práv;
- D. keďže aj keď sa produkcia bielkovinových plodín v EÚ za posledných 10 rokov zlepšila, naďalej pretrváva výrazný nedostatok domácej produkcie, keďže sa zvýšila aj živočíšna výroba, čím sa upevňuje silná závislosť EÚ od dovozu plodín bohatých na bielkoviny z krajín mimo EÚ;
- E. keďže zvýšená obehovosť medzi rastlinnými a živočíšnymi bielkovinami, napríklad využívanie odpadových tokov rastlinných bielkovín na potraviny ako krmiva na výrobu bielkovín živočíšneho pôvodu, spolu s udržateľnejšou produkciou všetkých dostupných druhov bielkovín majú zásadný význam pre prechod na udržateľnejšie potravinové systémy so zníženým vplyvom na klímu a biodiverzitu; keďže zvýšené pestovanie a spotreba rastlinných bielkovín sú tiež faktormi, ktoré umožňujú transformáciu; keďže environmentálnu stopu živočíšnych produktov možno znížiť kŕmivými doplnkovými látkami, ktoré pomáhajú zvieratám tráviť bielkoviny a znižovať ich emisie metánu a amoniaku;

- F. keďže strukoviny a trávne porasty pomáhajú udržiavať a zlepšovať kvalitu a úrodnosť pôdy, zvyšovať biodiverzitu, viazať uhlík a dusík a prispievajú k zadržiavaniu vody; keďže strukoviny možno pestovať s menším množstvom chemických hnojív vďaka symbióze s pôdnymi baktériami; keďže pestovanie strukovín napriek nízkej hospodárskej ziskovosti pozitívne prispieva k zmierňovaniu zmeny klímy a iných vplyvov na životné prostredie, ako aj k zníženiu burinového tlaku, čím sa riešia environmentálne a klimatické výzvy v súlade s cieľmi zelenej dohody;
- G. keďže nové šľachtiteľské techniky by mohli zohrávať kľúčovú úlohu pri zvyšovaní ziskovosti a dosahovaní cieľov zelenej dohody EÚ, napríklad zvýšením výnosov, obsahu a kvality bielkovín a tým, že by EÚ umožnili posilniť regionálnu adaptáciu plodín a ich odolnosť proti zmene klímy a patogénom;
- H. keďže spoločná poľnohospodárska politika (SPP) umožňuje podporu pestovania bielkovinových plodín a trávnych porastov;
- I. keďže spracovávanie bielkovinových plodín a trávnych porastov vytvára vedľajšie produkty, ktoré možno využívať spôsobom, ktorý prispieva k obehovému hospodárstvu, napríklad ich využitím na ľudskú spotrebu, energiu z obnoviteľných zdrojov, hnojivá, krmivá alebo výrobu ekologických chemikálií; keďže hospodárske zvieratá produkujú cenné hnojivo ako vedľajší produkt, ktorý podporuje odolnosť EÚ pri výrobe potravín; keďže dusík potrebný na pestovanie plodín pochádza najmä zo syntetických hnojív, ktorých výroba je nákladná a energeticky náročná; keďže v rámci systémov hospodárenia s maštalným hnojom, ako aj bezpečného používania čistiarenskeho kalu dusík získaný z hnoja (RENURE – REcovered Nitrogen from manURE) zvyšuje efektívnosť využívania zdrojov a umožňuje pokrok smerom k obehovému hospodárstvu;
- J. keďže chov zvierat môže vytvárať vysoko biologicky dostupné bielkoviny pre ľudskú výživu;
- K. keďže rastlinná výroba všetkých druhov poľnohospodárskych plodín vrátane bielkovinových plodín produkuje biomasu, ktorá je pre ľudí väčšinou nejedlá (1 kilogram rastlinných bielkovín vytvára približne 3 až 5 kilogramov biomasy, ktorá je jedlá len pre prežúvavce);
- L. keďže spotreba miestnych a udržateľne vyrábaných živočíšnych bielkovín prispieva k potravinovej bezpečnosti EÚ a posilňuje životaschopnosť európskych vidieckych oblastí; keďže živočíšne bielkoviny sa v EÚ vyrábajú podľa jedných z najprísnejších noriem udržateľnosti na svete, pokiaľ ide o dobré životné podmienky zvierat, klímu a životné prostredie, a často predstavujú dôležitú zložku vyváženej stravy; keďže odvetvie živočíšnej výroby v EÚ je vo veľkej miere závislé od dovozu plodín s vysokým obsahom bielkovín, ktoré sa musia pestovať na ornej pôde mimo EÚ;
- M. keďže posilnenie európskej potravinovej odolnosti a bezpečnosti prostredníctvom spotreby živočíšnych bielkovín vyrobených v EÚ prispieva k udržateľnejšej výrobe na celom svete;

- N. keďže bielkoviny živočíšneho pôvodu poskytujú vysokokvalitné bielkoviny a sú biologicky najdostupnejším zdrojom bielkovín pre ľudí, čo je zvlášť dôležité pre ženy v reprodukčnom veku, deti, dospievajúcich a staršie alebo krehké osoby;
- O. keďže extenzívna živočíšna výroba, najmä vo vzdialených a horských oblastiach, je veľmi udržateľná činnosť a pomáha zabezpečiť, aby tieto oblasti zostali obývané;
- P. keďže udržateľné bielkoviny z vodných zdrojov a akvakultúry môžu prispieť k celosvetovej potravinovej bezpečnosti, výžive a zdravej vyváženej strave keďže intenzívna akvakultúra môže byť často spojená s rôznymi negatívnymi environmentálnymi vplyvmi, napríklad v dôsledku používania chemikálií alebo antibiotík; keďže riasy môžu poskytovať príležitosť na zníženie negatívneho vplyvu akvakultúry na životné prostredie;
- Q. keďže alternatívne bielkoviny, ako sú huby alebo produkty fermentácie, si vyžadujú vstupy bohaté na sacharidy; keďže pri tejto výrobe by sa mohli využívať zvyšky a toky odpadu z konvenčnej výroby potravín, čo by prispelo k obehovjšiemu hospodárstvu; keďže právne predpisy EÚ o odpadoch ukladajú výrobcovi, ktorí spracúvajú potravinový odpad, veľké regulačné zaťaženie;
- R. keďže potenciál hmyzích bielkovín pre výživu ľudí, a najmä zvierat rastie a mohol by potenciálne znížiť závislosť EÚ od dovozu bielkovín; keďže je potrebných viac poznatkov o udržateľnosti chovu hmyzu a spotrebiteľom by sa mali poskytnúť jasné informácie, ktoré žiadajú a na ktoré majú nárok, o prítomnosti zložiek na báze hmyzu v rôznych konečných výrobkoch;
- S. keďže trh so všetkými druhmi udržateľne vyrábaných bielkovín, najmä rastlinných a živočíšnych bielkovín, sa v posledných rokoch rozvinul; keďže výroba týchto bielkovín vytvára pre európskych poľnohospodárov a výrobcov potravín veľa príležitostí; keďže rastlinné bielkoviny sa už tešia vysokému a rastúcemu dopytu a prijatiu zo strany spotrebiteľov, ako aj technologickej vyspelosti;
- T. keďže spotrebiteľia požadujú väčšiu transparentnosť a informácie o udržateľnosti potravín; keďže neexistujú žiadne dobrovoľné štandardizované označenia alebo vyhlásenia o výrobku, ktoré by zabezpečovali environmentálnu udržateľnosť bielkovín určených buď na ľudskú spotrebu, alebo na krmivo a krmné doplnkové látky;
- U. keďže je dôležité uplatňovať prístup založený na hodnotovom reťazci s cieľom vytvoriť pridanú hodnotu pre udržateľne vyrábané bielkoviny, najmä rastlinné bielkoviny, pretože výroba výrobkov s vysokou pridanou hodnotou pochádzajúcich z miestnych zdrojov posilňuje hodnotový reťazec a podnecuje poľnohospodárov, aby investovali;
- V. keďže výskum a inovácie v oblasti udržateľnej výroby všetkých zdrojov bielkovín musia zahŕňať poľnohospodárov a mali by sa viac zameriavať na rastlinné a živočíšne bielkoviny, pretože súkromný aj verejný výskum a inovácie v EÚ sa v posledných desaťročiach zameriavali najmä na obilniny a olejnaté semená;
- W. keďže všeobecná odborná príprava a prenos znalostí dosiahne len približne 10 % poľnohospodárskych podnikov v EÚ; keďže je mimoriadne dôležité ďalej investovať do odbornej prípravy a poradenských služieb pre poľnohospodárov, šíriť know-how

o bielkovinových plodinách, najlepších postupoch, zmenách správania, pestovaní trávnych porastov a získavaní bielkovín z alternatívnych zdrojov;

Jasná potreba komplexnej stratégie EÚ v oblasti bielkovín na zvýšenie potenciálu bielkovín

1. vyzýva Komisiu, aby urýchlene predložila komplexnú a ambicióznú stratégiu EÚ v oblasti bielkovín, ktorá pokryje udržateľnú produkciu a spotrebu všetkých druhov bielkovín v EÚ, najmä rastlinných a živočíšnych bielkovín, a ktorou sa zavedú účinné opatrenia na zvýšenie otvorenej európskej autonómie v oblasti bielkovín v krátkodobom, strednodobom a dlhodobom horizonte; zdôrazňuje, že produkcia bielkovinových plodín a rastlinných bielkovín by mala byť prioritou;
2. domnieva sa, že stratégia EÚ v oblasti bielkovín by mala byť založená na:
 1. vízii strategickej a udržateľnej produkcie bielkovín v EÚ a strategických a udržateľných obchodných tokov, ktorá zodpovedá našim potrebám a požiadavkám;
 2. akčnom pláne na väčšiu produkciu a spotrebu rastlinných bielkovín v EÚ;
 3. lepších podmienkach pre udržateľnejšiu výrobu rastlinných aj živočíšnych bielkovín v EÚ;
 4. rozvoji systémov udržateľných bielkovín pre potraviny a krmivá;
 5. holistickom prístupe, ktorý nevyhnutne zahŕňa poľnohospodárov spolu s celým potravinovým hodnotovým reťazcom, pričom sa zohľadnia zásady obehového hospodárstva;
 6. konkrétnych politických opatreniach založených na vede v záujme vývoja, inovácie a výskumu udržateľne vyrábaných bielkovín;

Vízia väčšej produkcie bielkovín v EÚ

3. zdôrazňuje, že z geopolitického a strategického hľadiska, ako aj v záujme zaistenia potravinovej bezpečnosti je potrebné výrazne posilniť európsku úroveň odolnosti v kľúčových odvetviach, ako sú dodávky potravín a krmív, a to čo najväčším znížením závislosti od poľnohospodárskych výrobkov a zdrojov len od jedného alebo niekoľkých dodávateľov prostredníctvom silnejšej domácej výroby, pričom sa podporí konkurencieschopnosť EÚ, aby sa zabránilo koncentrácii trhov v rukách len niekoľkých kľúčových aktérov; zdôrazňuje preto, že EÚ musí zintenzívniť produkciu rastlinných bielkovín a že to možno dosiahnuť len postupne, aby sa poľnohospodári a trhy mohli zodpovedajúcim spôsobom prispôsobiť;
4. zdôrazňuje, že udržateľná, diverzifikovaná a domáca produkcia bielkovín sa musí uznať za kľúčový aspekt potravinového a krmivového systému EÚ, aby sa zabezpečila dostatočná dostupnosť bezpečných a kvalitných potravín a krmív a zachovali sa funkčné a odolné potravinové dodávateľské reťazce a obchodné toky; zdôrazňuje cieľ dosiahnutia udržateľnejšieho a diverzifikovanejšieho zásobovania bielkovinami v potravinovom systéme EÚ;

5. domnieva sa, že pestovanie bielkovinových rastlín a trávnych porastov môže mať významný prínos pre kvalitu pôdy, klímu a biodiverzitu a za určitých podmienok má potenciál obmedziť vstupy, ako sú hnojivá a prípravky na ochranu rastlín; poukazuje na to, že extenzívny chov hospodárskych zvierat na trávnych porastoch zodpovedá aj prirodzeným výživovým potrebám zvierat a môže mať pozitívny vplyv na životné prostredie a na boj proti zmene klímy, pričom zároveň prispieva k obehovému hospodárstvu; zdôrazňuje význam obilnín a trávnych porastov, najmä trávnatých a d'atelinových pasienkov, ako zdroja krmiva pre chov hospodárskych zvierat, a domnieva sa, že členské štáty by mali zvážiť zavedenie ekoschém pre strukoviny a trávne porasty a vytvoriť osobitné fondy pre bielkovinové rastliny, ako to už urobili niektoré členské štáty; zdôrazňuje, že extenzívna živočíšna výroba, najmä vo vzdialených a horských oblastiach, je trvalo udržateľnou činnosťou a poskytuje miestnemu obyvateľstvu ďalšie stimuly na život v týchto oblastiach;
6. poukazuje na to, že stratégia v oblasti bielkovín by mala podporiť environmentálnu transformáciu prostredníctvom rozvoja udržateľných zdrojov bielkovín a prispieť k otvorenej európskej autonómii v oblasti bielkovín a odolnosti poľnohospodárov a vidieckych oblastí v EÚ; uznáva úlohu zdrojov bielkovín v obehovom hospodárstve k zachovaniu vysokej úrovne ľudského zdravia a umožniť prechod na skutočne udržateľné potravinové systémy; pripomína význam obehovosti medzi udržateľným chovom hospodárskych zvierat a pestovaním plodín;
7. domnieva sa, že rozvoj udržateľnej výroby rastlinných bielkovín v EÚ, ako aj zvýšenie udržateľnosti živočíšnej výroby prostredníctvom opatrení, ako je zvýšenie obehovosti potravinových a krmivových hodnotových reťazcov, sú účinnými spôsobmi riešenia mnohých environmentálnych, spoločenských a klimatických výziev, ktorým EÚ čelí, ako aj predchádzania odlesňovaniu, premiestňovaniu výroby a nadmernému rybolovu mimo EÚ; domnieva sa, že poľnohospodári by mohli zohrávať kľúčovú úlohu pri budovaní odolného bielkovinového systému, ak bude náležite podporovaný, a uznáva, že produkcia bielkovín si vyžaduje holistický prístup k udržateľným a odolným potravinovým systémom;
8. zdôrazňuje, že premiestnenie výroby mimo EÚ a dovoz hovädzieho mäsa alebo bielkovinových plodín, ako sú sójové bôby, sú niekedy spojené s odlesňovaním, neudržateľnou zmenou využívania pôdy a negatívnymi vplyvmi na životné prostredie, ako je erózia pôdy a kontaminácia podzemných vôd, keďže výrobcovia z krajín mimo EÚ môžu podliehať menej prísny normám v oblasti udržateľnosti, regulačným a etickým normám ako výrobcovia v EÚ; domnieva sa, že dovážané výrobky by mali spĺňať porovnateľné normy udržateľnosti s cieľom zabezpečiť väčšiu konkurencieschopnosť výrobcov z EÚ a zabrániť premiestňovaniu výroby z EÚ do zahraničia;
9. upozorňuje na neprestajne rastúci celosvetový dopyt po bielkovinách vrátane bielkovín živočíšneho pôvodu;
10. pripomína záväzky EÚ v súvislosti s cieľmi OSN v oblasti udržateľného rozvoja a významný príspevok poľnohospodárstva a akvakultúry EÚ k zabezpečeniu

udržateľných bielkovín, pričom zohľadňuje prínos výroby bielkovín v EÚ k cieľom udržateľného rozvoja;

11. je presvedčený, že posilnenie potravinovej sebestačnosti EÚ je základným cieľom, ktorý si vyžaduje spravodlivé podmienky hospodárskej súťaže a pevnú podporu európskeho poľnohospodárskeho odvetvia;

Lepšie podmienky pre produkciu bielkovín v EÚ

12. zdôrazňuje, že produkcia bielkovín začína u poľnohospodárov podporovaných rybármi a akvakultúrnymi chovateľmi, ktorí preto musia byť stredobodom stratégie, keďže sú kľúčom na budovanie odolného bielkovinového systému; zdôrazňuje, že ziskové poľnohospodárstvo, potravinárske odvetvie a odvetvie krmív sú nevyhnutným predpokladom na silný sektor bielkovín v EÚ; vyzýva preto Komisiu, aby preskúmala príležitosti na umožnenie ziskového obchodného modelu pre poľnohospodárov s cieľom pomôcť im premeniť ich plodiny na atraktívne potraviny a krmivá zvýšením odolnosti plodín a výnosov a kvality bielkovín;
13. zdôrazňuje, že podľa bilancie krmivových bielkovín EÚ môžu všetky druhy bielkovín rastlinného pôvodu prispieť k zvýšeniu produkcie bielkovín v EÚ: bielkoviny s obsahom bielkovín menej ako 15 % (krmivá, obilniny), bielkoviny so stredným obsahom bielkovín 15 – 30 % (suché krmivá, pšeničné otruby), bielkoviny s vysokým obsahom bielkovín 30 – 50 % (olejnatá múčka), bielkoviny s veľmi vysokým obsahom bielkovín viac ako 50 % (vedľajšie produkty škrobárenského priemyslu, zemiakové bielkoviny, spracované živočíšne bielkoviny, hmyzie bielkoviny); takisto zdôrazňuje, že výskum živočíšnych bielkovín môže prispieť k zvýšeniu tejto produkcie;
14. zdôrazňuje, že európske poľnohospodárstvo a podniky sa musia stať konkurencieschopnejšími v oblasti bielkovín pre potraviny a krmivá a že odvetvie poľnohospodárstva je závislé od udržateľných a cenovo dostupných vstupov, ako sú energia, krmivá, kŕmne doplnkové látky, dobrý rastlinný materiál, hnojivá a pôda dobrej kvality; zastáva názor, že v záujme zvýšenia konkurencieschopnosti európskych producentov bielkovín je potrebné zvýšiť stimuly a znížiť zbytočnú regulačnú záťaž pre produkciu bielkovín;
15. uznáva význam kŕmnych doplnkových látok pre znižovanie emisií, zlepšenie trávenia bielkovín a zabezpečenie správnych stratégií kŕmenia a zmien v zložení krmív; zdôrazňuje, že obdobie povoľovania kŕmnych doplnkových látok sa musí skrátiť a musí sa umožniť väčšia flexibilita; zdôrazňuje, že proces obnovovania povolení musí byť nastavený tak, aby nehrozilo riziko postupného vyradovania účinných doplnkových látok;
16. pripomína, že bez kvalitných rastlinných materiálov nebude možné zvýšiť produkciu rastlinných bielkovín; pripomína, že nové šľachtiteľské techniky poskytnú veľké možnosti na vývoj regionálne prispôbených rastlín a druhov optimalizovaných pre európske podmienky; domnieva sa, že je potrebný ďalší výskum a vývoj v oblasti obilnín, bielkovinových rastlín a tráv s cieľom zvýšiť ich výživovú hodnotu, prispôbenie sa miestnym podmienkam a odolnosť proti prírodným hrozbám;

17. vyzýva na rýchle prijatie rámca prispôbeného novým šľachtiteľským technikám, ktorý by umožnil rýchlejší vývoj nových a odolných odrôd rastlín vrátane bielkovinových plodín;
18. domnieva sa, že kontrola škodcov a patogénov zohráva kľúčovú úlohu pri úspešnej úrode bielkovinových plodín, a preto je veľmi dôležité monitorovanie a vedecký výskum výskytu, vývoja a šírenia týchto škodcov a patogénov; uznáva, že vývoj účinných opatrení na zníženie hospodárskych škôd spôsobených týmito škodcami a patogénmi a vývoj alternatívnych opatrení v zmysle technických inovácií, ako je presné poľnohospodárstvo alebo robotizácia, užitočný hmyz alebo pesticídy s nízkym rizikom, sú dôležité na zlepšenie celkovej európskej produkcie bielkovín;
19. domnieva sa, že zúrodňovanie trávnych porastov hnojom prispieva k sebestačnosti poľnohospodárov, pokiaľ ide o bielkoviny; domnieva sa, že správne hnojená tráva zostáva zd'aleka najlacnejším, najefektívnejším a najudržateľnejším zdrojom bielkovín pre prežúvavce; vyzýva Komisiu, aby s ohľadom na vykonané environmentálne posúdenia bezodkladne navrhla strednodobé a dlhodobé politické opatrenia na uzavretie kolobehu živín, ako je napríklad možnosť využívať alternatívne organické produkty, ako je dusík získaný z digestátu, bioodpadu, iných hnojív (RENURE) a odpadu z potravinárskeho priemyslu tým, že sa na základe vedeckých kritérií klasifikujú ako náhrada chemických hnojív, čo je pre poľnohospodárov príležitosťou na zníženie závislosti od chemických hnojív a zvýšenie obehovosti na farmách a udržateľnej živočíšnej výroby prostredníctvom zhodnotenia a opätovného využitia zvyškov, ako je hnoj;
20. pripomína, že výroba biometánu, bioplynu, biopalív alebo iných chemikálií biologického pôvodu, ktoré využívajú toky biologického odpadu, je jedným z faktorov prispievajúcich k udržateľnejšej výrobe a dôležitým zdrojom príjmov, ktorý zvyšuje hodnotu plodín bohatých na bielkoviny a posilňuje ich obchodné opodstatnenie pre poľnohospodárov a zároveň poskytuje udržateľné alternatívy k fosílnym palivám a prispieva k výraznému zníženiu emisií skleníkových plynov; zdôrazňuje, že rast výroby rastlinných bielkovín pre potraviny a krmivá by mohol viesť k viacerým spôsobom využívania vedľajších produktov na výrobu bioenergie, a tým k vyššej ekonomickej hodnote produkcie bielkovinových plodín; v tejto súvislosti sa domnieva, že je potrebné zabezpečiť súdržnosť medzi rôznymi politikami EÚ;
21. uznáva, že výroba energie z obnoviteľných zdrojov na úrovni poľnohospodárskych podnikov je často spojená s produkciou bielkovín a mala by sa ďalej zjednodušovať a že zvýšená produkcia bielkovín môže preto pomôcť EÚ zvýšiť výrobu bioenergetických produktov;
22. uznáva, že vývoj, pestovanie a využívanie plodín bohatých na bielkoviny si často vyžaduje nové postupy hospodárenia a spoluprácu medzi poľnohospodármi, a domnieva sa, že by sa mala preskúmať možnosť uznania nových organizačných štruktúr v rámci SPP;
23. zdôrazňuje, že v záujme zvýšenia investícií do zdravšej pôdy a nových postupov striedania plodín musia byť dlhodobé ciele doplnené hodnotením služieb poskytovaných spoločnosti;

Zabezpečenie riadneho a funkčného obehového hospodárstva uznaním komplementárnej úlohy rastlinných aj živočíšnych bielkovín v systéme

24. zdôrazňuje veľký potenciál a pridanú hodnotu udržateľne produkovaných rastlinných a živočíšnych bielkovín a skutočnosť, že udržateľný rozvoj tohto odvetvia bude prínosom pre európskych poľnohospodárov, kvalitu pôdy, cykly živín, biodiverzitu, klímu, obehové hospodárstvo a ľudské zdravie a má strategický význam pre európsku potravinovú bezpečnosť;
25. zdôrazňuje, že politiky musia vytvoriť rovnaké podmienky pre všetky zainteresované strany a produkty a že spotreba bielkovín musí byť udržateľnejšia; podporuje politické opatrenia, ktoré spotrebiteľom umožnia porovnávať vlastnosti jednotlivých výrobkov, ako sa uvádza v pripravovanom legislatívnom rámci pre udržateľný potravinový systém;
26. zdôrazňuje význam objemového krmiva, napríklad trávnych porastov alebo zmesi tráv a d'ateliny, najmä v kombinácii so živočíšnou výrobou, ako zdroja bielkovín, ako aj pozitívne vedľajšie prínosy trávnych porastov pre biodiverzitu; vyzýva Komisiu a členské štáty, aby využili nástroje SPP, napríklad ekoschémy, na stimulovanie týchto zdrojov bielkovín v rámci týchto schém; zdôrazňuje, že chov prežúvavcov je účinným spôsobom premeny trvalých trávnych porastov na potraviny dostupné na ľudskú spotrebu; zdôrazňuje význam projektov, ktoré extrahujú vysokokvalitné bielkoviny pre potraviny a krmivá z trávnych porastov biorafináciou a zároveň sú schopné vyrábať bioenergetické produkty ako vedľajší produkt; domnieva sa, že na výskum a komerčné nasadenie biorafinácie je potrebné vyčleniť viac finančných prostriedkov;
27. pripomína, že produkcia živočíšnych bielkovín založená na nejedlých zdrojoch používaných ako krmivo, ako sú krmoviny a vedľajšie produkty zo spracovania bielkovinových rastlín, výrazne prispieva k obehovosti pri minimalizácii potravinového odpadu a poskytuje významnú pridanú hodnotu k výrobe bielkovinových rastlín a je takisto kľúčová pre zabezpečenie dynamických vidieckych oblastí, riadenie krajiny a ochranu životného prostredia;
28. nabáda na produkciu sójových bôbov v Európskej únii ako zdroja rastlinných bielkovín prostredníctvom stimulovania investícií do výskumu a vývoja s cieľom zlepšiť kvalitu a výnos plodín; upozorňuje na potrebu zabezpečiť prístup k financovaniu a potrebu dodatočnej podpory pre poľnohospodárskych výrobcov vrátane malých výrobcov s cieľom zvýšiť produkciu sójových bôbov v EÚ; považuje za potrebné identifikovať a podporovať najlepšie poľnohospodárske postupy pestovania sójových bôbov v EÚ vrátane využívania udržateľných výrobných technológií a dodržiavania pravidiel ochrany životného prostredia; upozorňuje na potrebu znížiť závislosť od sóje v krmivách z krajín mimo EÚ;
29. zdôrazňuje, že výskumné programy by sa mali zamerať na rastlinné bielkovinové plodiny, ktoré sú vhodné pre európske klimatické a pestovateľské podmienky a ktoré možno integrovať do existujúcich poľnohospodárskych systémov; je presvedčený, že je dôležité podporovať poľnohospodárov pri tomto prechode, odstraňovať prekážky

vstupu na tento trh a pomáhať poľnohospodárom využívať výhody týchto nových hodnotových reťazcov;

30. vyzýva na intenzívnejší výskum a vývoj odrôd plodín, ktoré poskytujú dodatočné zdroje bielkovín s krátkym produkčným cyklom vhodným pre ich využitie ako medziplodín v rámci existujúcich striedaní plodín;
31. nabáda členské štáty, aby využili všetky dostupné stimuly SPP na zvýšenie pestovania strukovín, a to vrátane viazanej podpory, agroenvironmentálnych opatrení, poradenských služieb a nových odvetvových programov; domnieva sa, že okrem toho by k stimulácii produkcie v EÚ mohli významne prispieť propagačné kampane na zvýšenie dopytu po strukovinách určených na výživu;
32. uznáva veľký potenciál konope ako udržateľnej bielkovinovej plodiny a zdôrazňuje potrebu harmonizovať jeho právnu úpravu na úrovni EÚ, aby sa uľahčilo jeho pestovanie a spracovanie na potraviny a krmivo;
33. zdôrazňuje význam uplatňovania noriem udržateľnosti na dovážané výrobky, ochrany konkurencieschopnosti európskych výrobcov a zabezpečenia transparentnosti informácií pre spotrebiteľov;
34. uznáva, že dohoda z Blair House z roku 1992 stále predstavuje významnú brzdu rozvoja olejní v EÚ, a preto považuje za potrebné preskúmať možnosť revízie tejto dohody;
35. zdôrazňuje, že európske odvetvie rybolovu je dôležitým zdrojom udržateľných vysokokvalitných bielkovín na ľudskú spotrebu v podobe čerstvých rýb a že je potrebné zachovať životaschopnosť tohto odvetvia;
36. zdôrazňuje úlohu udržateľného rybolovu a akvakultúry pri zaisťovaní potravinovej bezpečnosti a vo výžive založenej na zdravých a vysokokvalitných bielkovinách; zdôrazňuje, že udržateľné produkty rybolovu a akvakultúry môžu zohrávať dôležitú úlohu pri budovaní udržateľného potravinového systému; vyzýva Komisiu, aby zabezpečila, aby sa v nadchádzajúcej európskej stratégii v oblasti bielkovín uznala úloha odvetví rybolovu a akvakultúry a potreba pokračovať v prechode na udržateľnejšie odvetvie rybolovu a akvakultúry vrátane lepších životných podmienok zvierat v odvetví akvakultúry, čo môže viesť k menšiemu počtu chorôb, menšiemu používaniu antibiotík a zdravším ekosystémom, a zároveň sa uznali prísne normy udržateľnosti v EÚ; zdôrazňuje význam zapojenia tohto odvetvia do rozvoja bielkovinovej stratégie;
37. zdôrazňuje, že EÚ je čistým dovozcom produktov rybolovu a akvakultúry, keďže takmer 60 % celkovej spotreby v EÚ sa dováža; považuje preto za potrebné posilniť hospodársku životaschopnosť a celkovú udržateľnosť európskych odvetví rybolovu a akvakultúry s prihliadnutím na ich tri rozmery (hospodársky, environmentálny a sociálny) s cieľom znížiť rastúcu závislosť EÚ od dovozu; zdôrazňuje význam udržateľných odvetví rybolovu a akvakultúry pri zásobovaní EÚ bielkovinami, a najmä dôležitú úlohu malobjemových a drobných rybárov, ako aj zberačov mäkkýšov, a to v EÚ aj inde;

38. zdôrazňuje, že pravidelná konzumácia produktov rybolovu a akvakultúry je zásadnou zložkou zdravého stravovania a že konzumácia rýb má vďaka svojim vlastnostiam prospešným pre zdravie srdca veľký potenciál pri zvládaní chorôb súvisiacich so stravovaním, ako sú srdcovo-cievne ochorenia; vyjadruje preto znepokojenie nad poklesom spotreby rýb v EÚ; vyzýva Komisiu a členské štáty, aby vo svojich politikách a programoch zameraných na výživu posilnili úlohu produktov rybolovu a akvakultúry, najmä od miestnych producentov, a brali pri tom do úvahy odporúčania WHO, pokiaľ ide o konzumáciu potravín z vodných živočíchov, predovšetkým propagáciou ich spotreby u osobitných skupín, ako sú mladí ľudia, a to aj zavedením alebo zlepšením ich konzumácie v školách a v rámci programov zameraných na riešenie konkrétnych nedostatkov v oblasti výživy; ďalej pripomína, že smernica 2006/112/ES⁵ umožňuje členským štátom uplatňovať znížené sadzby DPH na dodávky potravín a poskytovanie súvisiacich služieb, a vyzýva členské štáty, aby využili túto možnosť v súvislosti s výrobkami z rýb vzhľadom na prínosy konzumácie rýb;
39. zastáva názor, že udržateľná akvakultúra je dôležitým producentom bielkovín a že používanie rias ako potraviny alebo krmnej doplnkovej látky by mohlo čiastočne znížiť emisie z chovu hospodárskych zvierat a tiež byť dobrým zdrojom bielkovín pre krmivá; poukazuje na to, že riasy a mikroriasy môžu predstavovať dôležitý doplnkový zdroj bielkovín ako súčasť udržateľného systému výroby potravín, a vyzýva Komisiu, aby to zahrnula do európskej stratégie v oblasti bielkovín; poukazuje na potenciál inovácií a nových podnikov, pokiaľ ide o vytváranie nových krmív pre ryby s nižšou uhlíkovou stopou a minimálnym vplyvom na biodiverzitu, ako aj na potrebu ďalej znižovať znečisťovanie vody akvakultúrou; zdôrazňuje, že ďalší rozvoj a udržateľné inovácie v oblasti výroby rastlinných bielkovín a doplnkových zdrojov bielkovín sú spôsobom, ako účinne riešiť mnohé výzvy v oblasti životného prostredia a klímy, ktorým odvetvie rybolovu a akvakultúry v EÚ čelí;
40. zdôrazňuje, že akvakultúra a morská akvakultúra EÚ môžu prispieť oveľa viac ako v súčasnosti k udržateľnej výrobe potravín a poskytovať zdravšie, spravodlivejšie a udržateľnejšie bielkoviny, ktoré sú menej závislé od krmiva na báze rýb a ktoré nevyužívajú krmivo pochádzajúce z výroby rybej múčky a rybieho oleja, pri ktorej sa používajú úlovky z nezákonného, neregulovaného a nenahláseného (NNN) rybolovu; zdôrazňuje potrebu zlepšiť dobré životné podmienky vodných živočíchov, keďže lepšie životné podmienky znamenajú menej chorôb, menšie používanie antibiotík a zdravšie ekosystémy; víta strategické usmernenia pre udržateľnejšiu a konkurencieschopnejšiu akvakultúru EÚ na obdobie rokov 2021 až 2030 a poukazuje na potrebu monitorovať a podporovať vykonávanie reforiem, ktoré sú stanovené vo viacročných strategických plánoch pre rozvoj akvakultúry, s cieľom podporiť udržateľnú výrobu; opakuje svoje požiadavky v súvislosti so zabezpečením pevného, spoľahlivého, predvídateľného, efektívnejšieho a podnikateľsky priaznivého právneho rámca, ktorý podporuje rozvoj udržateľnej akvakultúry;
41. zdôrazňuje, že hmyz, ak spĺňa prísne požiadavky na bezpečnosť, by sa mohol považovať za užitočný alternatívny obehový zdroj bielkovín, najmä pokiaľ ide o organickú a konvenčnú výživu zvierat, ktorý prispieva k zníženiu deficitu bielkovín

⁵ Smernica Rady 2006/112/ES z 28. novembra 2006 o spoločnom systéme dane z pridanej hodnoty. Ú. v. EÚ L 347, 11.12.2006, s. 1.

v EÚ a k zvýšeniu obehovosti poľnohospodárstva; uznáva, že neodôvodnené regulačné zaťaženie, napríklad zákaz používania biologicky rozložiteľného odpadu ako krmiva pre hmyz alebo na fermentáciu bielkovín, bráni rozvoju obehového a udržateľného poľnohospodárstva; zdôrazňuje, že záujem o túto výrobu rastie a po dosiahnutí úspor z rozsahu sa výrobné náklady znížia; je znepokojený vysokými energetickými požiadavkami veľkochovu hmyzu a zdôrazňuje, že je potrebné analyzovať jeho environmentálne, zdravotné, sociálne a hospodárske účinky a účinky na dobré životné podmienky zvierat;

42. zastáva názor, že povolenia vydávané na základe právnych predpisov v oblasti nových potravín by mali byť založené na najprísnejších zárukách bezpečnosti potravín a že v súlade so zásadou predbežnej opatrnosti by sa mal zohľadniť ich vplyv na ľudské zdravie a životné prostredie; zdôrazňuje, že proces schvaľovania musí byť transparentnejší a efektívnejší bez toho, aby sa znížili vysoké normy bezpečnosti potravín; zdôrazňuje, že v súvislosti s rozvojom výroby nových bielkovín sa musí uplatňovať prístup „jedno zdravie“ a musia sa dodržiavať príslušné právne predpisy v oblasti dobrých životných podmienok zvierat a životného prostredia;
43. vyzýva Komisiu, aby predložila komplexné hodnotenie vplyvu nových potravín určených na ľudskú spotrebu v súlade s európskym poľnohospodárskym modelom, spoločnosťou, ľudským zdravím, životným prostredím a hospodárstvom; zdôrazňuje, že by sa mala zohľadniť zásada predbežnej opatrnosti;
44. konštatuje, že potraviny na báze buniek, ktoré sa vyrábajú kultiváciou buniek izolovaných z rastlín a zvierat, predstavujú etické, sociálne, environmentálne a hospodárske výzvy, a nariadenie o nových potravinách⁶ nie je vhodné na tento účel; zdôrazňuje, že je potrebné lepšie zohľadniť záujmy a očakávania spotrebiteľov;
45. vyzýva Komisiu, aby zabezpečila, že potraviny v EÚ budú pochádzať z udržateľných poľnohospodárskych systémov; pripomína prepojenie medzi udržateľnou produkciou potravín, prírodou, poľnohospodármi a rozvojom vidieka a zdôrazňuje pridanú hodnotu a ekosystémové služby, ktoré poskytujú poľnohospodári;
46. vyzýva na intenzívnejší výskum a vývoj v oblasti bezpečnosti a udržateľnej produkcie bielkovín v EÚ a ich vplyvu na základe prístupu „jedno zdravie“; zdôrazňuje naliehavú potrebu verejného a súkromného výskumu, výskumnej infraštruktúry a demonštračných zariadení na rozšírenie odolného bielkovinového systému v EÚ; zdôrazňuje dôležitú úlohu výskumných ústavov v Európskej únii pri ďalšom zvyšovaní efektívnosti a udržateľnosti potravinového systému EÚ;

Celostný prístup, ktorý zahŕňa celý potravinový hodnotový reťazec

47. zdôrazňuje, že na preklopenie súčasných rozdielov medzi poľnohospodármi, spracovateľmi a maloobchodníkmi je potrebná lepšia koordinácia a spolupráca medzi

⁶ Nariadenie (EÚ) 2015/2283 z 25. novembra 2015 o nových potravinách, ktorým sa mení nariadenie (EÚ) č. 1169/2011, ktorým sa zrušuje nariadenie (ES) č. 258/97 a nariadenie Komisie (ES) č. 1852/2001, [Ú. v. EÚ L 327, 11.12.2015, s. 1.](#)

zainteresovanými stranami dodávateľského reťazca v rámci celého hodnotového reťazca; zdôrazňuje, že by sa mala aktívne podporovať silnejšia kolektívna spolupráca medzi subjektmi, najmä prostredníctvom organizácií poľnohospodárov a poľnohospodárskych družstiev, s cieľom vytvoriť reťazce s vyššou pridanou hodnotou;

48. v tejto súvislosti vyzýva členské štáty a zainteresované strany, aby využívali všetky dostupné pravidlá obsiahnuté v nariadení o spoločnej organizácii trhov⁷ v prospech efektívnych a inovatívnych reťazcov; vyzýva zainteresované strany, aby vypracovali zmluvy s cieľom dlhodobu plánovať výrobu; domnieva sa, že organizácie výrobcov, najmä družstvá, ako aj medziodvetvové organizácie, zohrávajú kľúčovú úlohu pri štruktúrovaní a posilňovaní bielkovinových hodnotových reťazcov;
49. zdôrazňuje význam prijatia spotrebiteľmi a informovania spotrebiteľov; zdôrazňuje, že produkcia rastlinných a alternatívnych bielkovín musí spĺňať očakávania spotrebiteľov, čo znamená ďalšie zlepšovanie funkčných vlastností týchto bielkovín z hľadiska chuti, štruktúry, výživovej hodnoty a ceny;
50. domnieva sa, že spotrebiteľia sú čoraz viac uvedomelí, pokiaľ ide o potraviny, ktoré konzumujú, a spôsob ich výroby; opakuje svoju výzvu, aby sa spotrebiteľom sprístupňovalo viac informácií o environmentálnom vplyve rôznych potravinových výrobkov vrátane bielkovín, ako aj viac informácií o ich výrobe s cieľom prispieť k spravodlivému a zdravému potravinovému systému šetrnému k životnému prostrediu; víta zámer Komisie, vyjadrený v stratégii Z farmy na stôl, rozšíriť požiadavku povinného označovania pôvodu alebo zemepisných označení na ďalšie výrobky;
51. zdôrazňuje, že množstvo rastlinných bielkovín vyprodukovaných udržateľným spôsobom v EÚ sa nezvýši bez dopytu na trhu alebo primeraných ziskov pre poľnohospodárov; domnieva sa, že cieľená verejná podpora, ako sú ekoschémy, by mohla zvýšiť ziskovosť pestovania plodín; naliehavo vyzýva účastníkov trhu, aby vyvinuli techniky na určovanie obsahu a kvality bielkovín v obilninách, bielkovinových rastlinách a krmivách s cieľom lepšie odzrkadľovať hodnotu bielkovín; zdôrazňuje, že väčšia transparentnosť trhu môže zlepšiť fungovanie trhu, znížiť množstvo odpadu a priniesť väčšiu obehovosť v potravinárskom odvetví; domnieva sa, že politické stratégie a legislatívne rámce by mali stimulovať tieto trhy; zdôrazňuje, že produkcia rastlinných bielkovín s nižším obsahom bielkovín má popri produkcii plodín s vysokým obsahom bielkovín naďalej zásadný význam a že rozvoj týchto zdrojov by sa mal riadiť zásadou pozitívnej hmotnostnej bilancie, pokiaľ ide o sušinu a bielkoviny;
52. domnieva sa, že potravinársky priemysel je neoddeliteľnou súčasťou obehového hodnotového reťazca bielkovín, pretože umožňuje získať vyššiu hodnotu z bielkovinových plodín; zdôrazňuje potrebu zvýšiť spracovateľskú kapacitu, pokiaľ ide o rastlinné bielkoviny; domnieva sa, že je dôležité, aby spracovateľské odvetvie zmapovalo svoje toky odpadu, aby ich bolo možné kvantifikovať a zvýšiť ich obehovosť;

⁷ Konsolidované znenie: Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 1308/2013 zo 17. decembra 2013, ktorým sa vytvára spoločná organizácia trhov s poľnohospodárskymi výrobkami, a ktorým sa zrušujú nariadenia Rady (EHS) č. 922/72, (EHS) č. 234/79, (ES) č. 1037/2001 a (ES) č. 1234/2007. [Ú. v. EÚ L 347, 20.12.2013, s. 671.](#)

53. pripomína cieľ stratégie „z farmy na stôl“ znížiť plytvanie potravinami o 50 %, ktorý by sa mohol čiastočne dosiahnuť kratším a efektívnejším potravinovým dodávateľským reťazcom a obehovejším poľnohospodárstvom a odvetvím výroby potravín, v ktorých sa bude biologicky rozložiteľný odpad považovať za zdroj, a nie za odpad; opakuje, že zabezpečenie udržateľného živobytia prvovýrobcov má zásadný význam pre dosiahnutie cieľov stratégie Z farmy na stôl;
54. zdôrazňuje, že je dôležité znížiť odhadzovanie úlovkov ako spôsob predchádzania plytvaniu potravinami; v tejto súvislosti opakuje svoju výzvu uvedenú v uznesení z 18. mája 2021⁸, aby sa identifikovali obchodné a/alebo charitatívne príležitosti v snahe čo najlepšie využiť tieto nevyhnutné alebo nechcené úlovky, ktoré nedosahujú minimálnu ochrannú referenčnú veľkosť, a zároveň uprednostňovať rybolovné techniky, ktoré v čo najväčšej možnej miere zamedzujú takýmto úlovkom a znižujú ich; v tejto súvislosti zdôrazňuje, že je potrebné zabrániť vytváraniu alebo rozširovaniu sekundárneho trhu s morskými plodmi;
55. zdôrazňuje, že mnohým poľnohospodárom chýbajú potrebné znalosti na efektívne pestovanie strukovín; pripomína, že treba podporovať poľnohospodárske vedomostné a inovačné systémy, ako aj výmenu poznatkov a odbornú prípravu, čo umožní všetkým subjektom v rámci potravinového reťazca, aby sa stali udržateľnými okrem iného prostredníctvom urýchlenia inovácií a zrýchlenia prenosu vedomostí; vyzýva Európsku komisiu, aby vytvorila ľahko dostupnú online platformu na výmenu príkladov najlepších postupov a informácií o výrobe rastlinných a živočíšnych bielkovín;
56. zdôrazňuje, že treba prijať opatrenia na všetkých úrovniach na zvýšenie udržateľnej produkcie bielkovín, najmä domácej výroby rastlinných bielkovín, a to prostredníctvom podpory poľnohospodárov, najmä malých a stredných poľnohospodárskych podnikov a rodinných poľnohospodárskych podnikov; vyzýva preto členské štáty, aby zaviedli a zvýšili podporu investícií a výskumu na systémovej, podnikovej a výrobnjej úrovni, napríklad poskytovaním investičnej podpory spracovateľskému reťazcu;
57. domnieva sa, že verejné obstarávanie by malo stimulovať udržateľnejšiu produkciu a spotrebu bielkovín;

Konkrétne politické opatrenia

58. vyzýva Komisiu, aby navrhla tieto politické opatrenia:
- i. nariadenie o kŕmnych doplnkových látkach, ktoré podporí stabilitu a inovácie vo výrobe kŕmnych doplnkových látok;
 - ii. vhodný legislatívny rámec na posúdenie žiadostí o povolenie potravín na báze buniek s prihliadnutím na etické, sociálne, zdravotné, environmentálne a hospodárske aspekty takýchto výrobkov;

⁸ Uznesenie Európskeho parlamentu z 18. mája 2021 o zabezpečení plnenia cieľov týkajúcich sa povinnosti vylodiť úlovky podľa článku 15 spoločnej rybárskej politiky, [Ú. v. EÚ C 15, 12.1.2022, s. 9](#).

- iii. vedecký a technický usmerňovací dokument, ktorý doplní administratívny usmerňovací dokument o príprave a predkladaní žiadostí o nové potraviny s cieľom objasniť postup povoľovania a zároveň zabezpečiť najvyššie záruky a normy bezpečnosti potravín a riadne hodnotenie potenciálnych rizík pre ľudskú spotrebu v súlade so zásadou predbežnej opatrnosti;
- iv. smernicu o vedľajších produktoch, ktorá umožní, aby sa viac druhov biologicky rozložiteľných vedľajších produktov považovalo za krmivo a aby sa odpadové produkty potravinárskej výroby mohli používať a prepravovať;
- v. rámec pre energiu z obnoviteľných zdrojov, ktorý poskytne dlhodobú, udržateľnú a stabilnú reguláciu využívania vedľajších tokov získavania bielkovín z plodín, poľnohospodárskych zvyškov a tokov odpadu z potravinárskej výroby na výrobu bioenergie, pričom uprednostní výrobu potravín a krmív na úrodnej poľnohospodárskej pôde;
- vi. smernicu o zdaňovaní energie, ktorá stanoví jasné a dlhodobé pravidlá zdaňovania a stimuluje výrobu všetkých biopalív;
- vii. nariadenie o nových genómových technikách, ktoré umožní prijatie nových šľachtiteľských techník bez toho, aby sa zvýšili dominantné postavenia na trhu, a s ohľadom na osobitnú potrebu inovácií v európskych MSP;
- viii. rámec pre certifikáciu odstraňovania uhlíka, ktorý umožní využívať postupy uhlíkového poľnohospodárstva súvisiace s pestovaním plodín bohatých na bielkoviny a zároveň zabezpečí dodatočný príjem pre poľnohospodárov;
- ix. kombináciu pravidiel SPP, ktorá poskytne stabilný rámec, pružné postupy hospodárenia a stimuly na produkciu plodín bohatých na bielkoviny a úrodu plodín, trávnych porastov a strukovín, ktorá je celkovo bohatšia na bielkoviny; produkcia plodín bohatých na bielkoviny by sa mala stimulovať v rámci súčasnej SPP a prostredníctvom ekoschém; Komisia by mala zvážiť možnosť umožniť pestovanie potravinárskych plodín bohatých na bielkoviny na pôde vyňatej z produkcie pri dodržaní prísnych environmentálnych pravidiel; Komisia by mala predložiť usmerňovací dokument s najlepšimi postupmi pri vykonávaní SPP s cieľom zlepšiť pestovanie udržateľných plodín bohatých na bielkoviny, ako sú bielkovinové rastliny a strukoviny, spolu s plánom týkajúcim sa stratégií pre silnejšie prepojenie medzi chovom hospodárskych zvierat a regionálnym krmivovým potenciálom;
- x. regulačný rámec pre udržateľné používanie prípravkov na ochranu rastlín, ktorý umožní aj monitorovanie a vedecký výskum výskytu, vývoja a šírenia škodcov a patogénov ohrozujúcich úspešnú úrodu bielkovinových plodín;
- xi. jasnú stratégiu financovania výskumu a vývoja na podporu a stimuláciu vývoja alternatívnych opatrení na ochranu rastlín v zmysle technických inovácií, ako je presné poľnohospodárstvo alebo využívanie robotiky, užitočného hmyzu a pesticídov s nízkym rizikom;
- xii. vedecky podložené a dobrovoľné označenie v legislatívnom rámci pre udržateľné potravinové systémy, ktoré umožní porovnať environmentálnu stopu potravín, a

podobné požiadavky pre krmivá, ktoré sú vedecky podložené skutočnými údajmi o výrobku;

- xiii. bilanciáciu bielkovín v potravinách;
- xiv. nariadenie o vedľajších živočíšnych produktoch, ktoré pri zachovaní vysokej úrovne bezpečnosti spracovaných poľnohospodárskych výrobkov umožní používať viac bývalých potravín a zložiek rybieho pôvodu ako krmivo;
- xv. kombináciu pravidiel verejného obstarávania, ktorá uľahčí stanovenie minimálnych požiadaviek na udržateľnosť;
- xvi. jasnú stratégiu dlhodobého financovania výskumu a vývoja vrátane finančných stimulov na podporu a stimuláciu udržateľne vyrábaných bielkovín, najmä rastlinných a živočíšnych bielkovín, pre potraviny a krmivá v EÚ s využitím a uvoľnením potenciálu programu Horizont Európa, Inovačného fondu, programu LIFE, iniciatívy EIT Food a ďalších relevantných finančných prostriedkov EÚ na rozvoj potravinárskych technológií a poľnohospodárstva;
- xvii. v krátkodobom horizonte dočasnú výnimku s dostatočnou právnou istotou na zabezpečenie toho, aby sa mohol používať dusík získaný z hnoja (RENURE), a v dlhodobom horizonte právne uplatnenie kritérií pre dusík získaný z hnoja vypracovaných Spoločným výskumným centrom na základe vedeckých kritérií, a to jeho klasifikáciou ako chemického hnojiva podľa smernice o dusičnanoch⁹;
- xviii. mal by sa naďalej podporovať výskum zameraný na zlepšenie udržateľnosti systémov chovu hospodárskych zvierat, najmä pokiaľ ide o používanie nejedlých zložiek a vedľajších produktov v krmivách;
- xix. zmenu prílohy III k smernici o dusičnanoch s cieľom uľahčiť využívanie digestátu z biologického odpadu získaného anaeróbnou digesciou maštalného hnoja;
- xx. rámec na prepojenie produkcie rastlinných bielkovín s Fondom európskej pomoci pre najodkázanejšie osoby (FEAD);
- xxi. politiky, ktoré zabezpečia, aby dovoz bielkovín splňal porovnateľné výrobné a kvalitatívne normy, pokiaľ ide o ich vplyv na zdravie a životné prostredie, s cieľom zabrániť úniku uhlíka, zvýšiť konkurencieschopnosť výrobcov z EÚ vo vzťahu k výrobcovi mimo EÚ a zabezpečiť globálne prísnejšie normy;
- xxii. stratégiu pasienkov pre Európu s cieľom podporovať extenzívne pasenie tam, kde je v súlade s regionálnymi podmienkami a kontextom, štúdiu o celoeurópskom potenciáli a požiadavkách na pôdu bielkovinových a olejnatých plodín, ktoré možno pestovať v rámci EÚ, a štúdiu vplyvu zavedenia termínovaného trhu s bielkovinami, aby poľnohospodári mohli riadiť svoje riziká;

⁹ Smernica Rady 91/676/EHS z 12. decembra 1991 o ochrane vôd pred znečistením dusičnanmi z poľnohospodárskych zdrojov, [Ú. v. ES L 375, 31.12.1991, s. 1.](#)

xxiii. analytickú štúdiu o priestore, ktorý je k dispozícii na trhu s bielkovinami, ktorú má predložiť Komisia;

xxiv. ďalší výskum v oblasti posudzovania výživového životného cyklu (n-LCA) potravín;

o

o o

59. poveruje svoju predsedníčku, aby postúpila toto uznesenie Rade a Komisii.

DÔVODOVÁ SPRÁVA

Bielkoviny sú základnými a nevyhnutnými zložkami vyváženého a zdravého stravovania, výživy ľudí a krmív pre zvieratá. Rastlinné bielkoviny majú zásadný význam aj z hľadiska prechodu na udržateľné potravinové systémy, zatiaľ čo intenzívnejšie pestovanie strukovín a trávnych porastov prispieva k udržateľnejšiemu a diverzifikovanejšiemu poľnohospodárstvu a znižuje potrebu hnojív.

Okrem toho spracovanie bielkovinových plodín a trávnych porastov na bielkovinovú múčku s vysokým obsahom bielkovín vytvára olejnaté vedľajšie produkty, ktoré môžu prispieť k obehovému hospodárstvu a môžu sa použiť na ľudskú potrebu, energiu z obnoviteľných zdrojov, hnojivá, krmivá pre zvieratá alebo výrobu ekologických chemikálií. Rastlinné bielkoviny takisto prispievajú k znižovaniu emisií skleníkových plynov.

Očakáva sa teda, že dopyt po bielkovinách bude neustále rásť na celom svete, ako aj v rámci EÚ. EÚ má významnú produkciu bielkovín. V EÚ sa napríklad produkuje 77 % bielkovín používaných ako krmivo. EÚ má však deficit rastlín bohatých na bielkoviny, takže len 29 % krmiva s vysokým obsahom bielkovín potrebného na vyváženie krmných dávok pre hospodárske zvieratá pochádza z EÚ. Pandémia COVID-19 a ruská invázia na Ukrajinu mali zároveň dramatický vplyv na svetový obchod a jasne ukázali, že EÚ musí diverzifikovať svoje potravinové dodávateľské reťazce, ako sa uvádza vo vyhlásení z Versailles.

Preto je zrejmé, že je potrebná komplexná stratégia EÚ v oblasti bielkovín, ktorá by mala umožniť zvýšenie produkcie bielkovín v EÚ v krátkodobom, strednodobom a dlhodobom horizonte. Spravodajkyňa sa domnieva, že stratégia v oblasti bielkovín by mala byť založená na týchto piatich pilieroch:

1. Vízia väčšej produkcie bielkovín v EÚ

Produkcia bielkovín sa musí uznať za kľúčový aspekt potravinového systému EÚ, pričom by sa mal podporovať udržateľný rozvoj všetkých možných zdrojov bielkovín. Závislosť od jedného alebo niekoľkých dodávateľov by sa mala znížiť.

2. Lepšie podmienky pre produkciu bielkovín v EÚ

Ústredným prvkom stratégie v oblasti bielkovín musia byť poľnohospodári. Konkurencieschopné poľnohospodárstvo závisí od udržateľných vstupov, ako sú krmné doplnkové látky, dobrý rastlinný materiál, hnojivá a zdravá pôda.

Na zvýšenie produkcie rastlinných bielkovín sú potrebné najmä dobré rastlinné materiály. Okrem toho si postupy pestovania a využívania plodín bohatých na bielkoviny často vyžadujú nové postupy hospodárenia a spoluprácu medzi poľnohospodármi.

3. Rozvoj rastlinných a alternatívnych bielkovín pre potraviny a krmivá

Rozvoj sektora rastlinných bielkovín bude prínosom pre európskych poľnohospodárov, kvalitu pôdy, biodiverzitu, klímu a ľudské zdravie. Politiky stratégie v oblasti bielkovín musia

vytvoriť rovnaké podmienky pre všetkých aktérov a výroby. Je nevyhnutné posilniť výskum a vývoj rastlinných a alternatívnych bielkovín.

4. Celostný prístup, ktorý zahŕňa celý potravinový hodnotový reťazec

Produkcia bielkovín v EÚ sa nezvýši, ak po nej nebude existovať trhový dopyt. Na preklopenie súčasných rozdielov medzi poľnohospodármi, spracovateľmi a maloobchodníkmi je preto potrebná lepšia koordinácia a spolupráca medzi aktérmi dodávateľského reťazca.

5. Konkrétne politické opatrenia

Spravodajkyňa navrhuje, aby Komisia predložila súbor politických opatrení, medzi ktoré patria:

- Legislatívne opatrenia, ako je nariadenie o kŕmnych doplnkových látkach, ktoré umožní stabilitu a inovácie v oblasti kŕmnych doplnkových látok; právne predpisy o nových potravinách, ktoré zjednodušia a urýchlia postupy udeľovania povolení; smernica o odpade, ktorou sa rozšíria druhy biologicky rozložiteľného odpadu, ktorý sa má považovať za krmivo; smernica o energii z obnoviteľných zdrojov, ktorá umožní dlhodobú stabilnú reguláciu výroby biopalív; nariadenie o nových genómových technikách; kombinácia pravidiel SPP, ktoré poskytnú stimuly na pestovanie plodín bohatých na bielkoviny, trávnych porastov a strukovín;
- Iné politické opatrenia, ako je bilancia bielkovín v potravinách; rámec vyššej tolerancie voči technickým ťažkostiam pri súčasnom zachovaní vysokej úrovne bezpečnosti spracovaných poľnohospodárskych výrobkov; jasná stratégia financovania výskumu a vývoja na podporu využívania rastlinných bielkovín v potravinách a krmivách v EÚ.

INFORMÁCIE O PRIJATÍ V GESTORSKOM VÝBORE

Dátum prijatia	19.9.2023
Výsledok záverečného hlasovania	+: 34 -: 9 0: 3
Poslanci prítomní na záverečnom hlasovaní	Mazaly Aguilar, Clara Aguilera, Attila Ara-Kovács, Carmen Avram, Adrian-Dragoş Benea, Benoît Biteau, Daniel Buda, Isabel Carvalhais, Asger Christensen, Angelo Ciocca, Dacian Cioloş, Ivan David, Paolo De Castro, Jérémy Decerle, Salvatore De Meo, Herbert Dorfmann, José Manuel Fernandes, Paola Ghidoni, Dino Giarrusso, Francisco Guerreiro, Martin Häusling, Martin Hlaváček, Jarosław Kalinowski, Camilla Laureti, Gilles Lebreton, Norbert Lins, Marlene Mortler, Ulrike Müller, Maria Noichl, Juozas Olekas, Eugenia Rodríguez Palop, Daniela Rondinelli, Bronis Ropé, Bert-Jan Ruissen, Anne Sander, Petri Sarvamaa, Simone Schmiedtbauer, Veronika Vrecionová, Juan Ignacio Zoido Álvarez
Náhradníci prítomní na záverečnom hlasovaní	Rosanna Conte, Peter Jahr, Petros Kokkalis, Tilly Metz, Michaela Šojdrová, Irène Tolleret, Emma Wiesner

ZÁVEREČNÉ HLASOVANIE PODĽA MIEN V GESTORSKOM VÝBORE

34	+
ECR	Mazaly Aguilar, Bert-Jan Ruissen, Veronika Vrecionová
ID	Ivan David
NI	Dino Giarrusso
PPE	Daniel Buda, Salvatore De Meo, Herbert Dorfmann, José Manuel Fernandes, Peter Jahr, Jarosław Kalinowski, Norbert Lins, Marlene Mortler, Anne Sander, Petri Sarvamaa, Simone Schmiedtbauer, Michaela Šojdrová, Juan Ignacio Zoido Álvarez
Renew	Dacian Cioloș, Jérémy Decerle, Martin Hlaváček, Ulrike Müller, Irène Tolleret, Emma Wiesner, Asger Christensen
S&D	Clara Aguilera, Attila Ara-Kovács, Carmen Avram, Adrian-Dragoș Benea, Isabel Carvalhais, Paolo De Castro, Camilla Laureti, Juozas Olekas, Daniela Rondinelli

9	-
ID	Angelo Ciocca, Rosanna Conte, Paola Ghidoni
S&D	Maria Noichl
Verts/ALE	Benoît Biteau, Francisco Guerreiro, Martin Häusling, Tilly Metz, Bronis Ropé

3	0
ID	Gilles Lebreton
The Left	Petros Kokkalis, Eugenia Rodríguez Palop

Vysvetlenie použitých znakov:

+ : za

- : proti

0 : zdržali sa hlasovania